

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การให้การฝึกฝนเพื่อเตรียมตัวเด็กก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาอย่างจริงจังในระบบการศึกษาภาคบังคับ และขั้นสูงขึ้นไปนั้นเป็นสิ่งจำเป็น การเรียนการสอนในชั้นเริ่มเรียนนั้นมีความสำคัญที่สุดในการที่จะปลูกฝังความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นและทัศนคติต่อการเรียนเป็นอย่างมาก เป็นการวางรากฐานของคุณภาพการศึกษาในระดับอื่น ๆ ที่สูงขึ้นไป เด็กที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาที่หนึ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่จากลวลาไคววา ก่อนหน้านั้นไม่เคยผ่านการศึกษาเล่าเรียน ไม่เคยจับต้องหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนมาก่อนเลย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนมาเริ่มต้นเอาในวันเปิดเรียนวันแรกนั่นเอง ซึ่งออกจะสร้างความยุ่งยากและลำบากใจให้กับเด็กอยู่ไม่น้อย

ด้วยเหตุดังกล่าว บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจึงค่อย ๆ เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาก่อนวัยเรียนมากขึ้น และนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ซึ่งมีอยู่มากมายทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน โรงเรียนเหล่านี้มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กเรียนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ โดยตรง แต่มุ่งที่จะให้เด็กได้ประกอบกิจกรรม หรือได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาจินตนาการเรียนให้พร้อมที่จะเรียนวิชาการในชั้นต่อไป เพราะเด็กอายุระหว่าง ๓ ขวบถึง ๖ ขวบนี้ เพิ่งจะผ่านพ้นระยะการเป็นทารกมาได้ไม่นานนัก ร่างกายหลาย ๆ ส่วนเพิ่งเริ่มหรือกำลังพัฒนา นอกจากนั้นในด้านอารมณ์และสังคมก็กำลังได้รับการพัฒนาเพื่อปรับปรุงไปสู่รูปแบบที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับคนส่วนมาก

เด็กในวัยนี้ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างเห็นได้ชัด ในด้านความรู้สึก ความเข้าใจ และการเรียนรู้กำลังเจริญเติบโตขึ้นเช่นเดียวกัน โดยค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงทีละน้อย

จากสภาพของเด็กที่ช่วยตัวเองไม่ได้ มาเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การเจริญเติบโตทางกายมีหลายอย่าง เช่น แขนยาวขึ้น เคลื่อนไหวไต่คล่องขึ้น กล้ามเนื้อเล็ก ๆ ตามนิ้วมือนิ้วเท้ายังไม่เจริญดีพอ การหยิบจับสิ่งของยังไม่มั่นคงนัก ความสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือยังไม่ดีพอ ยังไม่สามารถจับรายละเอียดของสิ่งของต่าง ๆ ได้ เด็กในวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบที่จะเสาะหาสิ่งต่าง ๆ และทดลองทำ หรือทำความรู้สึกตามความสนใจของตนในช่วงสั้น ๆ และมักชอบทำควยตนเองเวลาเหนื่อยหรือหิวมักอารมณ์เสื่อง่าย ความอยากรู้อยากเห็นนี้จะทวีขึ้นตามอายุ ความสนใจในระยะแรกจะจำกัดอยู่เฉพาะสิ่งที่อยู่ใกล้ ๆ ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กจะให้ความสนใจเกี่ยวกับตนเองมากที่สุด จึงเป็นเหตุให้อาตมาตั้งใจตัว และความคุ้มครองไม่คอยได้ และสืบเนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางกายนี้เอง ทำให้การไขว่คว้าและส่องมองยังคงอยู่ในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด สมรรถภาพทางการรับรู้ยังอยู่ในช่วงแห่งการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป

ในด้านกรรับรู้ นั้น เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพหรือปริมาณของวัตถุ เป็นต้นว่า ความไกลใกล้ หรือความหนักเบา มักตัดสินตามขนาดของวัตถุเท่าที่ตาเห็น แต่การรับรู้เหล่านี้ยังไม่ละเอียดละออ เป็นการผสมปนเปประหวางความคิดคำนึงและความจริง คือมักเอาสิ่งที่ตนมองเห็นไปปะปนกับสิ่งที่ตนรู้หรือนึกถึง แล้วทึกทักว่าเป็นจริง เด็กวัยนี้ยังไม่อาจเข้าใจความแตกต่างของกาลเวลา จึงยังคงผสมปนเปประหวางอดีตปัจจุบันและอนาคตจนบางครั้งก็แยกไม่ออก การรับรู้เหล่านี้มีความจำเป็นต่อการศึกษาในขั้นต่อไปมาก อย่างไรก็ตามความบกพร่องอันเนื่องมาแต่ความอ่อนเยาว์นั้นสามารถพัฒนาได้ตามอายุที่มากขึ้น และโดยการฝึกฝนจนกระทั่งมีความพร้อมในการรับรู้

ความพร้อมในวัยเด็กนั้นได้แก่สภาพที่ร่างกาย สมอง อารมณ์ และการปรับตัวได้พัฒนาขึ้นจนถึงขั้นที่จะเกิดการเรียนรู้ได้ อาจเป็นไปเองตามธรรมชาติตามระดับอายุ หรืออาจเกิดจากการฝึกฝนตามแนวที่เหมาะสมก็ได้ ข้อที่ควรเป็นห่วงก็คือ หากปล่อยให้ไปเองตามธรรมชาติ อาจจะพัฒนาการรับรู้ที่ไม่ถูกต้องนักได้ นักการศึกษาในปัจจุบันจึงสนับสนุนการพัฒนาความพร้อมตามแนวทางที่ควรจะเป็น

บรรลือ พดกษะวัน ให้ความเห็นว่า ความพร้อมทางการเรียนของเด็ก ก็คือ เด็กโตมาถึงจุด ๆ หนึ่ง ซึ่งสามารถรับสิ่งใหม่ ๆ เข้าไปได้ หรือเด็กโตมาถึงจุด ๆ หนึ่งที่พร้อมจะรับการสอน

ความพร้อมมีองค์ประกอบคือ

๑. ความพร้อมทางกาย ได้แก่สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟัง การพูด (ชัดหรือไม่ชัด) ความสัมพันธ์ทางกล้ามเนื้อตากับมือ เป็นต้น
๒. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์จากนิทาน ที่ตนได้ฟัง หรือคุณภาพลำดับภาพใด สถิติปัญญาที่ จำได้แม่นยำ จะพูดหรือจะสั่งอะไรก็เข้าใจ ง่าย เป็นต้น
๓. ความพร้อมในค่านิยม ได้แก่เกรงใจควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่ เล่นเป็นหมู่ ไม่แย่งหรือตุงสิ่งของกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ
๔. ความพร้อมในค่านิยมจิตวิทยา ได้แก่มีความสนใจในการอ่าน (ภาพหรือหนังสือ) มีช่วงระยะความสนใจยาว รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาได้ดีพอสมควร เป็นต้น^๑

เด็กแต่ละคนแม้จะอยู่ในระดับอายุเดียวกัน ก็อาจมีความพร้อมไม่เท่ากันได้ การที่เด็กมีความพร้อมต่างกันอาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ทางตา บางคน สายตาไม่ดี หรือใช้สายตาสังเกตไม่ถูกต้อง ทำให้เขียนหนังสือกลับ เด็กเล็กส่วนมาก เห็นแต่กรอบนอกของภาพ ยังไม่สามารถจับรายละเอียดภายในภาพได้คั่นัก ทางหู ประสาท เกี่ยวกับการรับฟังของเด็กในวัยนี้ยังไม่เจริญเต็มที่ ไม่สามารถรับเสียงที่มีความถี่สูงได้คั่นัก การฟังไม่ชัดจึงอาจทำให้ออกเสียงผิดหรือพูดไม่ชัดได้ ทางกล้ามเนื้อเล็ก เช่น มือและนิ้วมือ เด็กเล็ก ๆ ยังใช้นิ้วมือไค้ไม่คั่นัก คุณภาพการเขียนจึงยังไม่ดีเท่าที่ควร

^๑ บรรลือ พดกษะวัน, แนวการสอนสำเร็จรูป คู่มือการสอน ป. ๑ และ
เด็กแรกเรียน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๒๕-๒๖

ความพรอมนีมีความสำคัญต่อการฝึกทักษะต่าง ๆ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
ด้านภาษา เพราะการรับรู้ภาษานั้นซับซ้อน และเกี่ยวพันกับความพร้อมอื่น ๆ เกือบ
ทุกด้าน

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน ได้ให้ความเห็นว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม
เป็นตัวกำหนด มิใช่เป็นสัญชาตญาณหรือพันธุกรรมเป็นตัวกำหนด ดังนั้นมนุษย์สามารถที่จะเรียน
รูภาษาได้ เริ่มต้นมาจากตอนที่เป็เด็ก เด็กเรียนรู้ภาษาจากพ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดอย่างไม่รู้ตัว
เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น จึงมีโอกาสเรียนรู้ภาษาจากผู้นอกวงขวางออกไป การเรียนรู้
นี้จะดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และพอกพูนขึ้นตามวัยและเวลา^๑

ภาษาเป็นเรื่องสำคัญมากประการหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสะสมประสบการณ์และ
การเรียนรู้ ภาษาเป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะอื่น ๆ อันจะทำให้การดำรงชีวิตของคนเราสมบูรณ์
ยิ่งขึ้น

ศรียา, ประภัสสร นิยมธรรม กล่าวว่า ภาษาหมายถึงความสามารถในการ
ติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้นภาษาจึงรวมเอาวิธีการทุก ๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมาย
หรือเพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมายที่ใช้แทนสิ่งของ
ความคิด ความรู้สึก มนุษย์สามารถจดจำเรียบเรียงสิ่งที่ตนรู้จักเสียใหม่ได้ สามารถ
ใช้สัญลักษณ์ทางสายตา การรับฟังเพื่อช่วยในการติดต่อได้ และยังสามารถรวบรวม
ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ มาแสดงออกทางภาษาเพื่อช่วยให้ตนบรรลุถึงสิ่งที่ปรารถนาได้ นอกจากนี้
มนุษย์ยังสามารถใช้คำพูดเจรจาประสมการขยอนหลังได้ ซึ่งในกรณีนี้ หมายความว่ามนุษย์ต้อง
อาศัยความจำ การระลึกได้และการใช้ภาษามาประกอบกัน^๒

^๑ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ (กรุงเทพ
มหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๔-๕.

^๒ ศรียา, ประภัสสร นิยมธรรม, พัฒนาการทางภาษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพ
มหานคร: โรงพิมพ์เพ็ญอักษร, ๒๕๑๘), หน้า ๑-๒.

นอกจากนั้น ประมวลุ ดิคคินสัน ได้ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการใช้ภาษานำไปสู่พัฒนาการอื่น ๆ อีกมากมาย ภาษาแสดงสติปัญญา ช่วยให้เกิดการรับรู้ การกำหนดรูปร่างกว้างขวางขึ้น ภาษาช่วยความจำ ความคิด เหตุผล ภาษาช่วยให้เด็กย่างขึ้นสู่วัฒนธรรมชั้นสูง ช่วยให้ติดต่อกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาเป็นจุดรวมแห่งความจริงใจของมนุษย์ ภาษานำมาซึ่งความรู้ และการมีความคิดสร้างสรรค์แห่งชีวิต *

อาจกล่าวได้ว่า ภาษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น จากการประมวลสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการตกต่ำชั้น ก็พบว่า ความพร้อมในการเรียนเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง และมีความจำเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ในชั้นปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางด้านภาษา และในระยะต่อมา นักการศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเล็กมากขึ้น ในปัจจุบันการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กเริ่มเรียนถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษาระดับอนุบาลหรือเด็กเล็ก อันเป็นการศึกษาของเด็กชั้นก่อนได้รับการศึกษามาศึกษาบังคับ นับได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาการสอบตกซ้ำชั้นอย่างได้ผล

ความพร้อมทางด้านภาษา มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันหลายประการตั้งแต่่วัยระยะต่าง ๆ อันเป็นสิ่งประกอบภายนอก จนถึงเรื่องการควบคุมระบบประสาทและความสนใจ ความมีระเบียบในการย้อนจิตลำดับเรื่องราว ความสามารถในการจำแนกสิ่งที่ได้ฟังหรือได้เห็น ความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อตากับมือให้สัมพันธ์กัน

ได้มีการศึกษาถึงสภาพการใช้ภาษาของคนไทยที่ผ่านการศึกษาระบบเดิม

* ประมวลุ ดิคคินสัน, วัยแรกวัยหลัก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิตยา, ๒๕๒๐), หน้า ๑๔๔.

ดังมีรายงานการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่สามารถใช้ภาษาไทยทั้งในด้านการอ่าน เขียน และคิดเลข พบว่ามีเพียงร้อยละ ๖๗ ส่วนอีกร้อยละ ๓๓ ของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ นั้น ยังอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถจะใช้ภาษาไทยในการอ่าน การเขียน และการคิดเลขได้^๑ และจากการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ นั้น พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำที่สุด^๒

จากผลวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กไทยที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ นั้นยังไม่อาจใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ดีเพียงพอ ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาอื่น ๆ จึงพลอยตกต่ำไปด้วย การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาจึงนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาทางภาษาจนกระทั่งมีประสิทธิภาพดีนั้น มีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ของเด็กมาก เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำหรับเรียนวิชาต่าง ๆ เมื่อเข้าโรงเรียนแล้วยังเป็นเครื่องมือสื่อความรู้สึก หรือความคิดเห็นระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น ๆ ทำให้เข้าใจโลก เข้าใจสังคม เข้าใจชีวิต และเข้าใจบุคคลดียิ่งขึ้น เด็กที่ใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพย่อมได้เปรียบต่อการใช้ชีวิตทั้งในบ้านและในสังคมที่แวดล้อม

การสอนภาษาไทยมีความมุ่งหมายหลักประการหนึ่ง คือ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านทักษะ ทักษะคิด และความรู้พอเหมาะสมกับวัย คือให้สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในบรรดาทักษะทั้ง ๔ ประการนี้ ทักษะการฟังกับการอ่านเป็นทักษะที่เด็กรับเข้า ส่วนการพูดและการเขียนนั้นเป็นทักษะที่เด็กต้องแสดงออก

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๔), หน้า ๔๐.

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, รายงานการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เมื่อเทียบกับหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๑), หน้า ๓๐-๓๑.

ทักษะเหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญในตัวเอง และต่างก็เอื้อกันและกันในการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก ทักษะเหล่านี้มีความคาบเกี่ยวกันในด้านองค์ประกอบบางอย่างคือ การฟังเป็นทักษะแรกของการเรียนรู้ภาษาของคน เราได้รับรู้ความคิดเห็นต่าง ๆ จากการฟังคำพูดของผู้อื่น การฟังต้องอาศัยประสบการณ์ของการใช้คำ ทักษะการแปลความหมายและการจำ สำหรับการพูดนั้นต้องอาศัยการทำงานประสานกันของริมฝีปาก ลิ้น กล้ามเนื้อคอ หลอดเสียง และสายเสียง ซึ่งต้องใช้เวลาดึกฝนนานตั้งแต่ยังเล็ก นอกจากนั้นทักษะการใช้คำ ทักษะการแปลความหมาย และการเรียงลำดับเรื่องราว ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการพูด

การอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อน เพราะต้องอาศัยสัญลักษณ์ที่ชี้แทนความหมายของภาษาให้ผู้อ่านได้เข้าใจตามความคิดของผู้เขียน ในขณะที่เกี่ยวกับการอ่านหรือการตีความหมายของสัญลักษณ์จะเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเกิดการจดจำรำลึกถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้มาผสมผสานกันกับความหมายใหม่ ๆ ที่ได้จากการอ่านในเวลาต่อมาอีกด้วย การอ่านมิได้เป็นเพียงกระบวนการของการผสมคำและอ่านให้ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังต้องเกี่ยวพันกับทักษะความเข้าใจ การสร้างทัศนคติ การเสริมความรู้ ตลอดจนการรวบรวมประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้อ่านอีกด้วย

การเขียนเป็นทักษะฝ่ายแสดงออกที่ค่อนข้างซับซ้อนเช่นเดียวกันเพราะการเขียนจะต้องอาศัยความสัมพันธ์หลายประการ เช่นการใช้สมองคิดเรียบเรียงถ้อยคำ รวมทั้งคิดหาวิธีการเขียนให้ถูกต้องและสื่อความหมาย ขณะเดียวกันก็ต้องใช้ความจำเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์และรูปแบบของคำ ของตัวอักษร ตลอดจนลีลาในการเขียนอักษรแต่ละตัว นอกจากนั้นการเขียนยังต้องอาศัยการเคลื่อนไหวของตาให้สัมพันธ์กับมือพร้อม ๆ กับรับคำสั่งของสมองอีกด้วย

เฮิร์ลอค (Hurlock) กล่าวว่า การแสดงออกทางภาษาโดยการเขียนจะเกิดขึ้นเมื่อคนสามารถอ่านและเข้าใจภาษาเขียน หรือจนกว่าเขาจะอ่านออก ลำดับขั้นของพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นพัฒนาการทางภาษาที่สำคัญยิ่ง จำนวนถ้อยคำที่เด็ก

นำมาใช้ในการเขียน ขึ้นอยู่กับจำนวนคำที่เด็กพูดได้ ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนของเด็กขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ในการพูด และเมื่อเด็กเขียนได้ก็ ก็จะประสบความสำเร็จในการเรียน เพราะจะสามารถอธิบายหรือตอบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และตรงตามความคิดความเข้าใจของเขา ทำให้ไคคะแนนดี และทำให้เขามีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนและต่อการเรียน

การที่ครูได้ทราบถึงระดับความพร้อมของเด็กนั้นมีประโยชน์คือ ทำให้ครูรู้จักเริ่มตนในการสอน ใ้ครูพื้นฐานของเด็กเพื่อจะไ้สามารถเตรียมการสอนให้เหมาะสม การให้การศึกษแก่เด็กวัยแรกเรียนนั้น โดยทั่วไปใช้วิธีการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เด็กหลาย ๆ ด้านปนกันไป ไม่แยกออกเป็นวิชาโดยชัดเจนเด็ดขาด และมีความสัมพันธ์ระหว่างกันทุกประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาเท่าที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่เป็นการฝึกฝนด้วยวิธีปฏิบัติ โดยมีครูสอนแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือเขาร่วมปฏิบัติกิจกรรมหรือคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีลักษณะการเรียนโดยใช้การเล่นเป็นสื่อเป็นส่วนใหญ่ ในด้านคำรับคำร่าของเด็กในระดับนั้น ได้มีผู้พยายามแต่งหนังสือเกี่ยวกับความพร้อมอย่างแต่กันขว้างขว้างน้อย ไม่เพียงพอและลักษณะการเรียนเรียงเนื้อหายังคงสับสนไม่ต่อเนื่องกัน ทั้งสภาพของการเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในเชิงให้ทำขอทดสอบมากกว่าที่จะทำการสอนเด็กให้เรียนรู้โดยตรง เพราะเด็กเล็กยังไม่ทราบความหมายอันก็ยังไม่ออก ไม่ทราบว่าเขาจะให้ทำอะไร และควรตอบอย่างไรจึงจะถูกต้องรอให้ครูหรือผู้ปกครองอธิบายและชี้แนะทีละขอ ทั้งรูปเล่มและลักษณะการจัดหน้าก็ยังคงไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก อันมีสาเหตุเนื่องมาจากเหตุผลด้านลงทุนทางการค้า เหล่านี้จึงเป็นที่มาของความน่าเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจที่จะดึงให้เด็กหันมาสนใจหนังสือประเภทฝึกความพร้อมเหล่านั้น

^๑ Elizabeth B. Hurlock, Child Development (New York: Mc Graw-Hill Book Co., 1968), P. 266.

ในปัจจุบันนี้กำลังมีผู้นิยมนำสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ทางการศึกษามาทดลองใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในจำนวนสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม มีลักษณะที่น่าจะนำมาทดลองหาวิธีการทำที่เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียนคู้บ่าง บทเรียนแบบโปรแกรมนี้ มีลักษณะที่สำคัญขอสรุปได้คือ

๑. แมงบทเรียนออกเป็นกรอบย่อย ๆ โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก สำหรับเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจของนักเรียน
๒. แต่ละลำดับชั้น ฝึกให้นักเรียนได้อ่าน คิด และตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนตอบขอความรู้แต่ละข้อตามวิธีที่กำหนดให้
๓. แต่ละกรอบจัดทำคำเฉลยไว้ให้นักเรียนได้ตรวจคำตอบทันที เป็นการเสริมแรงผู้เรียน
๔. ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทีละชั้น เป็นการก้าวจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่ที่บทเรียนสำเร็จรูปเตรียมไว้ให้
๕. นักเรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง โดยที่เวลาที่ใช้ในบทเรียนหนึ่ง ๆ จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสติปัญญา และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

ข้อ ๑, ๒ และ ๓ นั้นจะสลับกันไปเรื่อย ๆ ซึ่งเรียกว่า Learning Cycle คือมีข้ออธิบายบทเรียนตอนหนึ่ง แล้วให้นักเรียนตอบคำถามในตอนนั้นและให้นักเรียนทราบคำตอบที่ถูกต้องในทันที จากนั้นจะถึงบทเรียนใหม่คำถามใหม่ คำตอบใหม่ไปเรื่อย ๆ ๑

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะคิดค้นวิธีการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมในรูปแบบฝึกเชิงรูปภาพ เพราะเด็กเริ่มเรียนยังอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ แต่เด็กทุกคน ทุกชาติ ทุกภาษา

๑ สุนันท์ ปัทมาคม, เอกสารประกอบการสอนวิชาการสอนแบบโปรแกรม (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๓. (อัครสำเนา)

ชอบรูปภาพสวย ๆ และเรียนรู้ได้เร็วจากรูปภาพ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอธิบาย เพื่อให้เด็กเข้าใจ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงแทนการพูดอธิบายธรรมดา เพราะในปัจจุบันนี้ เครื่องบันทึกเสียงมีความสะดวกในการใช้ และการเคลื่อนย้ายไปมา มากขึ้น แม้แต่เด็กเล็ก ๆ ก็สามารถใช้ได้ด้วยตนเอง การที่เด็กได้มีโอกาสใช้สื่อการเรียนโดยอิสระ และมีการชักชวนให้เคลื่อนไหวอธิบายต่าง ๆ จะเป็นการเร้าใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และอยากที่จะได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องถูกบังคับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสร้างบทฝึกแบบโปรแกรม เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านภาษาสำหรับเด็กเริ่มเรียน
๒. เพื่อสร้างบทบันทึกเสียงประกอบการใช้บทฝึกแบบโปรแกรมที่ได้สร้างขึ้น
๓. เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพของบทฝึกแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นตามมาตรฐาน

๕๐/๕๐

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า บทฝึกแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้ จะเป็นไปตามมาตรฐาน ๕๐/๕๐

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การสร้างบทฝึกแบบโปรแกรม เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านภาษาสำหรับเด็กเริ่มเรียนนี้ เน้นองค์ประกอบของความพร้อมด้านภาษาทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

๒. การทดสอบก่อนและหลังการใช้บทฝึกแบบโปรแกรมนี้ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน เป็นข้อสอบที่วัดวิเคราะห์ข้อหาอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ระบุค่าความยาก (Difficulty Index) และหาความเชื่อถือได้ (Reliability) แล้ว

๓. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ไม่จำกัดชั้นเรียน แต่เป็นนักเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง ๓ ปีครึ่งถึง ๕ ปีครึ่ง จำนวน ๑๐๐ คน แบ่งเป็นชาย ๕๐ คน และหญิง ๕๐ คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. ไม่พิจารณาเรื่องความแตกต่างของเพศและสติปัญญาของตัวอย่างประชากรที่ใช้ทำการทดลอง

๒. ถือว่าตัวอย่างประชากรมีความถนัดเหมือนกันคือ ถนัดขวา มีสายตาและการรับฟังปกติ

๓. ตัวอย่างประชากรทุกคนรู้จักสีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีคำอย่างดีแล้ว ไม่สับสนในการแยกรับรู้สีเหล่านี้

๔. ตัวอย่างประชากรมีสภาพทางกาย อารมณ์ และสังคม ใกล้เคียงกัน

๕. ถือว่าตัวอย่างประชากรรู้จักภาพที่ใช้ในบทฝึกดีแล้ว เพราะผู้วิจัยได้เลือกใช้คำมาตรฐานตามรายงานการสำรวจประมวลค่าของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก และของกองการวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. บทฝึกแบบโปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาความพร้อมด้านภาษาคด้วยตนเอง สนองความต้องการรายบุคคล ตามหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล อันจะเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาต่างๆ ในขั้นสูงต่อไปได้

อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีตั้งแต่เริ่มแรกว่า การเรียนเป็นเรื่อง
ง่ายและสนุกสนาน

๒. บทฝึกแบบโปรแกรมนี้จะช่วยให้ครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
ต่าง ๆ ได้ เช่น กรณีเด็กเรียนช้า ครูสามารถให้บทฝึกนี้ซ่อมเสริมให้มีความพร้อม
เพิ่มขึ้นได้ ส่วนนักเรียนที่เรียนเร็ว ถ้าหากเด็กมีความต้องการ ครูก็สามารถช่วย
ให้ได้อีกไปตามความสามารถตามเอกภาพ อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมไม่ให้เกิด
เบื่อหน่ายกับการเรียนซ้ำซากในสิ่งที่รู้แล้วนานเกินไป และการทำบทฝึกนี้ซ้ำ มีแต่จะ
ยังประโยชน์ให้กับเด็กเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการพัฒนาความพร้อมด้านภาษามากยิ่งขึ้น

๓. การคิดสร้างบทฝึกแบบโปรแกรมนี้จะป็นแนวทางให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
ของกับเด็กระดับก่อนวัยเรียนได้คิดสร้างหรือพัฒนาบทฝึกทำนองนี้ขึ้นใช้ต่อไปได้

๔. บทฝึกนี้เด็กสามารถเรียนได้แม้กระทั่งที่บ้านของตน ผู้ปกครองสามารถ
เสนอแนะให้เด็กใช้ฝึกในเวลาว่างได้ เป็นการเสริมสร้างให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ไปในตัว

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ความพร้อมด้านภาษา หมายถึงสภาพที่เด็กสามารถใช้ทักษะ ฟัง พูด อ่าน
และเขียนได้โดยปราศจากความยากลำบาก

บทฝึก หมายถึงบทฝึกแบบโปรแกรมเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านภาษาสำหรับ
เด็กเริ่มเรียน

นักเรียน หมายถึงเด็กเริ่มเรียนได้แก่นักเรียนชั้นอนุบาลในกรุงเทพมหานคร
ทั้งชายและหญิง อายุระหว่างสามปีครึ่งถึงห้าปีครึ่ง

ข้อทดสอบ หมายถึง ข้อทดสอบความพร้อมค่านภาษาซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับวัด
 ความรู้ของผู้เรียนก่อนและหลัง เรียนบทฝึกนี้

กรอบ หมายถึง เนื้อเรื่องของบทฝึกที่แบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามลำดับจากง่าย
 ไปหายาก และมีความต่อเนื่องกัน ในแต่ละกรอบมีคำอธิบายติดตามด้วยส่วนที่เป็นคำถาม
 สลับกันไป พร้อมกันนี้ จะมีคำตอบให้เลือก และมีเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งทำให้ผู้เรียน
 สามารถทราบได้ทันทีว่าคำตอบที่ตนทำไปนั้นถูกหรือผิด

มาตรฐาน ๕๐/๕๐ หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานการหาประสิทธิภาพของบทฝึกแบบ
 โปรแกรม โดยกำหนดให้

๕๐ ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำบทฝึกได้ถูกต้องร้อยละ ๕๐
 ของบทฝึกทั้งหมด หากทำได้โดยนำคะแนนจากคำถามในบทฝึกที่แต่ละคนทำถูกมารวมกัน
 แล้วหารด้วยจำนวนนักเรียนทั้งหมดจากนั้นแปลค่าที่ได้เป็นร้อยละ ค่าที่ได้จะเท่ากับจำนวน
 คำตอบโดยเฉลี่ยที่นักเรียนทำถูก

๕๐ ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำข้อทดสอบหลังทำบทฝึกได้ถูก
 ต้องร้อยละ ๕๐ หากทำได้โดยนำคะแนนจากข้อทดสอบหลังทำบทฝึกของแต่ละคนมารวมกัน
 แล้วหารด้วยจำนวนนักเรียนทั้งหมด จากนั้นแปลค่าที่ได้เป็นร้อยละ ค่าที่ได้คือค่าของคะแนน
 ที่นักเรียนทำได้โดยเฉลี่ย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย